

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Markovej a členov senátu JUDr. Juraja Semana, JUDr. Petra Dukesa, JUDr. Margity Fridovej a JUDr. Jany Zemaníkovej, v právnej veci žalobcov: **1/ Ing. E., 2/ B., 3/ B., 4/ J., 5/ M.**, zastúpení advokátom JUDr. Ľ., proti žalovanej **S.**, o určenie neplatnosti záložnej zmluvy a o zámene účastníka konania, ktorá sa viedla na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. Z-2-46 Cb 783/96-253, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. júna 2005 č. k. 2 Obo 80/2004-329, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. júna 2005 č. k. 2 Obo 80/2004-329 **zrušuje** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie:

Krajský súd v Bratislave. rozsudkom z 29.1.2004, č. k. Z-2-46 Cb 783/96-253, zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti záložnej zmluvy č. X., uzavretej 23.8.1993 medzi žalovaným a žalobcami 1/, 2/ a 5/ a predchodcami žalobcov 3/ a 4/, na zabezpečenie pohľadávky vzniknutej z úverovej zmluvy č. X. z 24.9.1992, uzavretej medzi právnym predchodcom žalovaného (S.) a spoločnosťou D. Podľa čl. V. úverovej zmluvy dlžník zabezpečil návratnosť úveru

zriadením záložného práva k nehnuteľnostiam a listiny osvedčujúce návratnosť úveru tvorili prílohu úverovej zmluvy. Pre prípad, že nedôjde k zaregistrovaniu záložného práva, bol žalovaný oprávnený požadovať okamžité splatenie úveru. Záložné zmluvy museli byť uzavreté najneskôr 24.9.2002 a mali tvoriť dodatok č. 1, 2 a 3 úverovej zmluvy. Katastrálny úrad Bratislava, Správa katastra v Hlohovci vklad záložného práva podľa záložnej zmluvy, uzavretej 24.9.1992, nezapísal. K zápisu vkladu záložného práva došlo až rozhodnutím č. V. z 2.9.1993, avšak na základe zmluvy, uzavretej 23.8.1993, označenej ako dodatok č. 2 k úverovej zmluve z 24.9.1992. V konaní nebolo preukázané žalobcami namietané prekročenie oprávnenia osoby konajúcej pri uzatváraní záložnej zmluvy menom právneho predchodcu žalovaného. Menom tohto subjektu zmluvu podpísala K. – námestníčka riaditeľa pobočky v N. K. nebola štatutárnym orgánom predchodcu žalovaného, ale konala ako námestíčka pobočky menom predchodcu žalovaného na základe jej pracovného zaradenia, vykonaného zmenou pracovnej zmluvy z 10.7.1990. Podľa čl. 4.2. organizačného poriadku S. zo 16. 9.1991, vedúci pracovníci mestskej pobočky boli riaditeľ mestskej pobočky a námestník riaditeľa a podľa čl. 5.4. organizačného poriadku vedúci pracovníci mestských pobočiek boli oprávnení konať a podpisovať za S. vo veciach týkajúcich sa mestskej pobočky. K. teda konala na základe oprávnenia vyplývajúceho jej z vnútorných predpisov predchodcu žalovaného a bola oprávnená na všetky úkony S., týkajúce sa mestskej pobočky v N. Z uvedených dôvodov súd prvého stupňa žalobu zamietol.

Na odvolania žalobcov Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd prejednal odvolania a rozhodol rozsudkom z 15.6.2005 č. k. 2 Obo 80/04-329 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a určil, že zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam č. X., dodatok č. 2 k úverovej zmluve, uzavretej 23.8.1993, je neplatná. Nepripustil zámenu žalovanej, ako postupkyne za G.

Žalovanej uložil zaplatiť žalobcovi 14 860 Sk náhrady trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že prvostupňový súd správne zistil skutkový stav, aj v podstate správne vyhodnotil dôkazy, ale právny záver jeho rozhodnutia tomuto nezodpovedá. Pokiaľ ide o námietky nedostatku vôle pri uzatváraní záložnej zmluvy, uvedenie žalobcov do omylu, ako aj námietku, že za pôvodného žalovaného

záložnú zmluvu nepodpísal spôsobilý subjekt, v tomto odvolací súd poukazuje na dôvody napadnutého rozsudku. Podstatnou námietkou odvolateľov bolo, že odstúpením od zmluvy sa pôvodný záväzok zrušuje a nastupuje nový, ktorý sa posudzuje podľa iných zákonných ustanovení. Ani toto tvrdenie žalobcov právne neobstojí. V danom prípade účastníci záložnej zmluvy prejavili a realizovali vôľu zabezpečiť záväzok dlžníka voči S. a nikomu inému, preto z ich konania nemožno vyvodzovať nič iné, čo by malo právnu oporu. Postúpením pohľadávky došlo kvalitatívne k inému právnemu stavu. Postupník nenadobúda svoje práva z procesných, ale hmotnoprávnych predpisov, kde je postúpenie pohľadávky upravené a len z tejto úpravy môže postupník svoje práva odvíjať. Záložná zmluva pokiaľ zabezpečuje pohľadávku, je zmluvou akcesorickou k úverovej zmluve, ktorou pohľadávka vznikla. Nič nemení na tom, že o jej náležitostiach platia všetky všeobecné ustanovenia o zmluvách. Sú tu účastníci zmluvy a jej predmet. Zmluva tvorí nedielnu jednotu. Ak žalobcovia prevzali zabezpečovací záväzok za pohľadávku S., ktorá vznikla poskytnutím úveru spoločnosti D., prenesenie ich zodpovednosti na postupníka S., už oporu v tejto záložnej zmluve nemá a ani v zákone. Zmenou veriteľa v úverovej zmluve dochádza k jej podstatnej zmene a dotýka sa tak isto záložnej zmluvy, preto sa vyžaduje aj zmena záložnej zmluvy. Iný právny stav by nastal, ak by v záložnej zmluve zmluvné strany dohodli, že zabezpečenie pohľadávky zálohom sa vzťahuje aj na prípadnú zmenu veriteľa. Nemožno spravodlivo požadovať, aby záložný dlžník, ktorý zobral záväzok zabezpečiť konkrétnu pohľadávku konkrétneho dlžníka voči konkrétnemu veriteľovi plnil povinnosť, ku ktorej sa zaviazal. Postúpením pohľadávky sa nepostupuje aj záložná zmluva. Ďalej uviedol, že žalovaný po rozhodnutí súdom prvého stupňa, podaním z 2.2.2005 oznámil odvolaciemu súdu postúpenie pohľadávky, ktorú ako postupca postúpil G., súčasne požiadal o zámenu žalovaných. Postupník podaním z 10.3.2005 vyslovil súhlas so svojím vstupom. Ušlo pritom jeho pozornosti, že malo ísť o vstup žalovaného a nie žalobcu, preto odvolací súd zámenu nepripustil.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Žiadal zrušiť napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Podľa názoru dovolateľa, rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci z nasledujúcich dôvodov.

Podľa názoru žalovaného s postúpenou pohľadávkou prešlo na žalovaného aj záložné právo, a to práve na základe ustanovenia § 524 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Poukázal pritom na komentár Občianskeho zákonníka a na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky.

Ďalej uviedol, že záložné právo čo do vzniku a trvania je viazané na primárny právny vzťah, ktorým je zabezpečená pohľadávka. Samo osebe nemôže existovať. Podľa logického výkladu, ak záložné právo je právo s pohľadávkou spojené, tak nevyhnutne podľa § 524 ods. 2 Občianskeho zákonníka prechádza na osobu, na ktorú bola postúpená pohľadávka, priamo na základe zákona. Oddelovanie záložného práva od pohľadávky vytvára priestor pre špekulácie na trhu s pohľadávkami, neistotu v právnych vzťahoch a poškodzovanie práv veriteľov, nadobudnutých v dobrej viere v platné právo a ustálenú judikatúru vyšších súdov. Podľa názoru dovolateľa rozhodnutie odvolacieho súdu je aj zmätočné. Odvolací súd uviedol, že v danom prípade pasívnu legitimáciu mal len pôvodný subjekt S., ktorý nezanikol, a ktorý záložnú zmluvu uzatváral. Ak odvolací súd dospel k záveru, že žalovaný nemal v spore pasívnu legitimáciu, mal žalobu zamietnuť. Ďalej je zmätočné aj v otázke pripustenia zmeny účastníka na strane žalovaného. Kým súd prvého stupňa pripustil zmenu na S., S. z dôvodu postúpenia pohľadávky, odvolací súd z toho istého dôvodu zmenu účastníka nepripustil. Odvolací súd pritom rešpektoval uznesenie súdu prvého stupňa o zmene účastníka konania, pretože rozsudok súdu prvého stupňa z dôvodu zmätočnosti konania nezrušil, avšak na odvolacom súde zmenu účastníka na strane žalovaného nepripustil.

Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu žiadali dovolanie žalovaného zamietnuť. Uviedli, že odvolací súd rozhodol vecne správne a s jeho závermi súhlasia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nie je správny.

Podľa ustanovenia § 524 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zák. veriteľ môže svoju pohľadávku aj bez súhlasu dlžníka postúpiť písomnou zmluvou inému. S postúpenou pohľadávkou prechádza aj jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené.

V zmysle citovaného ustanovenia namiesto pôvodného veriteľa (postupcu) sa dlžníkovým veriteľom stáva postupník a s postúpenou pohľadávkou prechádzajú všetky práva s pohľadávkou spojené. Právami spojenými s pohľadávkou sú najmä práva vyplývajúce zo zabezpečenia záväzkov (§ 544 a nasl. Občianskeho zákonníka). Je potrebné prisvedčiť dovolateľovi, že záložné právo, ako právo akcesorické, sleduje pohľadávku, ktorú zabezpečuje. Sleduje ju aj v prípade zmeny veriteľa postúpením pohľadávky. Postupník, ktorý nastupuje na miesto postupcu, je oprávnený oboznámiť sa so všetkými skutočnosťami, preto postupcovi zákon (§ 528 Obč. zák.) ukladá povinnosť odovzdať postupníkovi všetky doklady a informácie, týkajúce sa postúpenej pohľadávky. Ďalej mu ukladá povinnosť vyrozumieť osobu, ktorá zabezpečenie záväzku poskytla, o postúpení pohľadávky, pričom súhlas tejto osoby s postúpením pohľadávky nie je potrebný.

Z obsahu spisu vyplýva, že pôvodný veriteľ S. v priebehu konania zmluvou o postúpení pohľadávok z 22.11.1999 postúpila pohľadávku z úverovej zmluvy z 24.9.1992 č. X., ktorá pohľadávka bola zabezpečená predmetnou záložnou zmluvou. Súd prvého stupňa po oboznámení sa so zmluvou o postúpení pohľadávok uznesením z 24.9.2002 č. k. 46 Cb 783/94-165 pripustil zmenu žalovaného a namiesto S. do konania vstúpila S. Skutočnosť, či S. zmluvou o postúpení nadobudla aj práva s pohľadávkou spojené, vyriešil súd prvého stupňa uvedeným uznesením, pri rozhodovaní podľa ustanovenia § 92 ods. 2 a ods. 4 O.s.p.

Neobstojí preto názor odvolacieho súdu, že zmenou veriteľa v úverovej zmluve na postupníka S. sa vyžaduje aj zmena záložnej zmluvy, a preto pasívnu legitimáciu má i naďalej pôvodný subjekt, ktorý nezanikol a ktorý záložnú zmluvu uzatváral.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ust. § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom právny názor dovolacieho súdu je pre odvolací súd záväzný (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 31. marca 2008

JUDr. Anna Marková, v. r.
predsedníčka senátu